

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący)

SSN Adam Roch (sprawozdawca)

SSN Stanisław Stankiewicz

w sprawie **D. M.**

o przestępstwo z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu
narkomanii i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 20 listopada 2024 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 30 listopada 2023 r., sygn. akt X
Ka 817/23,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie
z dnia 29 listopada 2022 r., sygn. akt X K 723/18

**uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

[J.J.]

Adam Roch   Marek Motuk   Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2022 roku, sygn. X K 723/18, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie uznał D. M. winnym popełnienia zarzucanych mu czynów z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, za które wymierzył mu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2023 roku, sygn. akt X Ka 817/2, Sąd Okręgowy w Warszawie – po rozpoznaniu apelacji obrońcy – zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że z opisu czynu przypisanego D. M. w punkcie I wyroku usunął słowo „psychotropowej”, a z podstawy skazania za ten czyn wyeliminował art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł obrońca, zarzucając rażące naruszenie przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k. i art. 139 § 1 k.p.k., poprzez przeprowadzenie postępowania odwoławczego pod nieobecność oskarżonego D. M. w sytuacji, kiedy oskarżony nie został skutecznie zawiadomiony o terminie rozprawy przed Sądem Okręgowym w Warszawie w dniu 27 listopada 2023 roku, a sąd *ad quem* błędnie uznał przesłane mu zawiadomienie o ww. terminie rozprawy za doręczone prawidłowo, kiedy w rzeczywistości zawiadomienie to zostało przesłane na nieaktualny adres zamieszkania i do doręczeń oskarżonego, o zmianie którego to adresu oskarżony informował sąd w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, co w konsekwencji naruszyło prawo oskarżonego do obrony i jego prawo do osobistego zwalczania zarzutów oskarżenia. Podnosząc powyższy zarzut obrońca wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja obrońcy jest zasadna i to w stopniu oczywistym, co pozwoliło na jej uwzględnienie w trybie art. 535 § 5 k.p.k., na posiedzeniu bez udziału stron.

Rację ma autor kasacji, że Sąd Okręgowy w Warszawie wadliwie przyjął, że oskarżony został w sprawie prawidłowo (należycie) zawiadomiony o terminie rozprawy odwoławczej. W rzeczywistości doszło bowiem do rażącego naruszenia przepisów wskazanych w zarzucie kasacyjnym, a uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Na wstępie zaznaczyć należy, iż Sąd Najwyższy ma na uwadze fakt, że udział oskarżonego w rozprawie odwoławczej nie jest obowiązkowy. Obecność stron na rozprawie apelacyjnej normuje w sposób autonomiczny art. 450 k.p.k. Udział w niej oskarżonego jest jego prawem, z którego może skorzystać, a poza wypadkami wskazanymi wprost w ustawie (art. 451 k.p.k.) w prawie tym nie może być ograniczony. Zgodnie natomiast z treścią art. 450 § 3 k.p.k. niestawiennictwo należycie powiadomionych stron, obrońców lub pełnomocników nie tamuje rozpoznania sprawy. Przepis ten jednak musi być odczytywany w powiązaniu z innymi przepisami regulującymi proces karny, a przede wszystkim art. 117 § 2 i 2a k.p.k. To właśnie dla zapewnienia warunków do realnego wykorzystania uprawnień służących stronom, w tym prawa oskarżonego do obrony, przewidziano w art. 117 § 2 k.p.k., iż czynności procesowej nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiała się, a brak dowodu, że została o niej powiadomiona. Przepis ten ma charakter gwarancyjny dla stron uprawnionych do wzięcia udziału w czynności procesowej.

W kontekście regulacji dotyczących prawa do obrony przypomnieć też należy, że art. 6 k.p.k. statuuje jedną z podstawowych gwarancji procesowych oskarżonego, jaką jest prawo do obrony w sensie materialnym, rozumiane jako możliwość przeciwstawiania się tezie oskarżenia, jak i prawo do obrony w sensie formalnym, pojmowane jako prawo do korzystania z pomocy obrońcy. Uniwersalny status tej zasady określają też traktaty międzynarodowe regulujące zagadnienia praw człowieka (art. 6 ust. 3 lit. c EKPCz, art. 14 ust. 3 lit. d MPPOiP) i normy konstytucyjne (art. 42 ust. 2 Konstytucji).

Deklarowany przez oskarżonego zamiar osobistego uczestnictwa w rozprawie odwoławczej jest zatem jego uprawnieniem, w którym nie może być w żaden sposób ograniczony, nawet jeśli posiada obrońcę. Niezależnie bowiem od obrońcy, może on bronić się osobiście i realizować swoje uprawnienia, co właśnie stanowi wykonywanie prawa do obrony we wszystkich stadiach postępowania (T. Grzegorzczuk, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Warszawa 2008, str. 316-319, wyroki SN z dni: 7 maja 2008 r., V KK 413/07, Prok. i Pr. 2008/Nr 10, poz. 24, 2 października 2006 r., V KK 213/06, Lex Nr 198099, 14 lutego 2001 r., V KKN 395/98, Lex Nr 52027).

Analiza akt przedmiotowej sprawy jednoznacznie potwierdza, że zawiadomienie oskarżonego D. M. o terminie rozprawy odwoławczej skierowano pod nieaktualny adres przy ul. [...] w G. (k. 1309, 1311). Tymczasem wcześniej, bo pismem z dnia 11 października 2019 roku obrońca skazanego wskazał jego nowy adres – przy ul. [...] w W. (k. 844). Tym samym oskarżony, który nie był obecny na rozprawie odwoławczej, nie został o niej prawidłowo zawiadomiony. Sam przy tym fakt, iż przewodniczący rozprawy odwoławczej mylnie stwierdził, że oskarżony D. M. został prawidłowo powiadomiony o terminie nie może wywołać negatywnych dla strony konsekwencji. Brak prawidłowego zawiadomienia D. M. o terminie stanowił niewątpliwie rażące naruszenie przepisu art. 117 § 2 k.p.k. (w zw. z art. 6 k.p.k.), w myśl którego czynności nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiła się, a brak dowodu, że została o niej powiadomiona.

Jednocześnie art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k. wymaga, aby rażące naruszenie prawa mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją orzeczenia. Nie negując tego, że oskarżony był reprezentowany na rozprawie odwoławczej przez obrońcę, należy podkreślić, że rażące naruszenie przepisów zorientowanych na zagwarantowanie fundamentalnego prawa do osobistego uczestniczenia w czynnościach procesowych i prowadzenia własnej obrony miałyby li tylko iluzoryczny charakter, gdyby na przepisy te spoglądać wyłącznie przez pryzmat udziału w danej czynności obrońcy oskarżonego. Konkludując zatem stwierdzić należy, iż ograniczenie prawa oskarżonego do obrony, do którego doszło w postępowaniu odwoławczym przed Sądem Okręgowym w Warszawie, winno być traktowane jako

rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku w sposób oczywisty.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Rozpoznając powtórnie apelację obrońcy, sąd okręgowy będzie miał na uwadze wskazane zapatrywania dotyczące konieczności zagwarantowania oskarżonemu realnej możliwości podjęcia obrony nie tylko przez obrońcę, lecz także osobiście, chyba że sam zainteresowany z przysługującego mu uprawnienia zrezygnuje.

[J.J.]

R.G.

Adam Roch   Marek Motuk   Stanisław Stankiewicz